

KIHÍVÁSOK ÉS LEHETŐSÉGEK A FENNTARTHATÓSÁG KAPCSÁN RÖVIDEN AZ ÚJ FENNTARTHATÓ FINANSZÍROZÁS JOGSZABÁLYCSOMAGRÓL

Lencsés Katalin (Életbiztosítási tagozat vezetője, Magyar Biztosítók Szövetsége), katalin.lencses@mabisz.hu

ÖSSZEFOGLALÓ

Jelen írás az új európai uniós jogszabálycsomagot mutatja be, melynek célja a fenntartható befektetések ösztönzése. A cikk a jogszabálycsomag főbb elemeit veszi számba, külön koncentrálna a kapcsolódó biztosítói feladatokra és kihívásokra.

SUMMARY

The present article introduces the new legislative package of the European Union that aims to promote sustainable investments. The article outlines the elements of the legislative package, highlighting the tasks and challenges for the insurance industry.

Kulcsszavak: EU-szabályozás, fenntartható finanszírozás
Key words: EU regulation, sustainable finance

JEL: G22, Q54

DOI: 10.18530/BK.2022.1-2.44
<http://dx.doi.org/10.18530/BK.2022.1-2.44>

Miért volt szükség az új jogszabálycsomagra?

Közismert az Európai Unió elkötelezettsége a „Green Deal” politika („Az európai zöld megállapodás”) mellett, aminek az okát egy biztosításszakmai lap olvasóinak nem kell hosszan taglalni. Az ENSZ tavaly augusztusban megjelent átfogó jelentése szerint² – ami a tudomány eddigi eredményeit összegzi –, ha nem jön nagyon gyorsan jelentős csökkenés az üvegházhatású gázok kibocsátásában, olyan határértékeket fogunk már pár évtizeden belül is átlépni, ahonnan nem lesz visszaút. Szükség van tehát a gazdaság átalítására egy klímaátmeneti pályára, ami rendszerszintű adaptációt igényel, vagyis technológiai, szabályozási, finanszírozási és fogyasztói magatartásbeli változások egyidejű elindítását.

A fenntarthatóság fogalma alatt nemcsak a környezeti szempontokat kell érteni, hanem kibővített módon a három ESG dimenziót: a környezeti, társadalmi és (vállalat)irányítási szempontokat, mivel könnyen belátható, hogy például egy gyermekmunkával előállított termék nem lenne szerencsés fenntarthatónak (zöldnek) tekinteni. A környezetvédelem kérdése mellett (*environmental*) ezért beemelésre kerülnek olyan szempontok is, melyek szociális (*social*) és irányítási (*governance*) vonatkozásokat érintenek (mint pl. foglalkoztatás, emberi jogok tisztelete, antikorrupció stb.).

Milyen eszközökkel kívánja a jogalkotó elérni a célt?

A pénzügyi piacok vonatkozásában az új szabályozás célja, hogy a fenntarthatóság szempontja a pénzügyi szolgáltatók folyamatainak minden fázisába beépüljön (vállalatirányítás, befektetések értékelése, ügyfél-tájékoztatás, értékesítés), ezzel is segítve a tőkeáramlást a fenntarthatónak tekintett befektetések felé, illetve erősítse a hosszú távú szemléletet és a transzparenciát az ügyfelek felé. Különösen fontos ez a transzparencia a hosszú távú befektetések esetében, ahol az évtizedes távlat az igazán érdekes: mely iparágaktól várhatjuk például a nyugdíj-megtakarításaink értékállóságát a klímaátmenet során? Cél, hogy ezt lássa a befektető is! A most tárgyalt jogszabálycsomag ennek a kereteit teremti meg. Az új elvárások bemutatása kapcsán új fogalmakkal és betűszavakkal is meg kell ismerkedni, ahogy annak idején az IDD (*Insurance Distribution Directive*) vagy KID (*Key Information Document*) betűszavakkal is meg kellett barátkoznia a szakmának.

Különösen fontos a transzparencia a hosszú távú befektetések esetében.

A jogszabálycsomag valódi „crossover” szabályozás, a biztosító működésének minden területét érinti (kockázatelbírálás, befektetések, szolvencia, üzletmenet, ügyfél-tájékoztatás, üzleti jelentések, compliance). Miközben jelen cikk szándékai szerint a biztosítókat érintő technikai feladatokat mutatja be, fontos felhívni a figyelmet arra is, hogy a szakma ne csak a jogszabályi megfelelésre koncentráljon, hanem igyekezzon azt előnnnyé kovácsolni, kiaknázva az abból elérhető reputációs nyereségeket.

A jogszabálycsomag státusza

Az új jogszabálycsomag első szintű szabályait a pénzügyi piacoknak már 2021 márciusától fokozatosan kell alkalmazniuk, ami egyelőre még csak általánosabb tájékoztatói kötelezettséget jelent. A biztosítók számára érdemi gyakorlati tennivalókat adó SFDR³ (*Sustainable Finance Disclosure Regulation*) és Taxonómia Rendelet⁴ második szintű szabályainak véglegzése a tavalyi év során folyamatos csúszásban volt. Az viszonylag hamar eldőlt, hogy az eredeti, 2022. januári alkalmazási határidő tarthatatlan lesz, de idővel már a 2022. júliusi póthatáridő is egyre kevésbé tűnt reálisnak. A bizonytalanságnak az Európai Bizottság 2021. november 25-én kelt levele vetett véget, melyben a testület hivatalosan is javaslatot tett Tanács és a Parlament felé a részletes szabályok alkalmazási határidejének további meghosszabbítására 2023. január 1-ig. Ez mindenképpen örömdolgozás, és levegőt ad a piacoknak a felkészüléshez.

A közös iparági felkészülés MABISZ keretek között az Életbiztosítási tagozaton belül alakult, az egyes altémákra szakosodott négy munkacsoportban⁵ folyik, a termékspecifikus kérdéseket pedig az érintett szakmai tagozatok vitatják meg. Jelen cikk ezen közös szövetségi tudás eredményeit összegzi.

Taxonómia rendelet

A biztosítókat érintő két legfontosabb jogszabály a Taxonómia rendelet és a Közzétételi rendelet (SFDR). Fontos, hogy mindkét jogszabály rendeleti formában született, tehát a piacok számára közvetlenül alkalmazandó, nem igényel tagországi átültetést. További közös tulajdonságuk, hogy ún. horizontális jogszabályok, tehát minden pénzügyi szolgáltatóra (bankok, biztosítók, alapkezelők stb.) ugyanaz a szöveg vonatkozik, és mindkettőt második szintű szabályok egészítik ki. Jelen írás az új elvárásokat a biztosítók szempontjából mutatja be, mivel ezek az elvárások néhány ponton (pl. unit-linked biztosítások) kifejezetten biztosítós-specifikus megközelítést igényelnek.

A Taxonómia rendelet (TR) célja – a zöldre festés kockázatának elkerülése érdekében – az egységes definíciós rendszer megteremtése és ennek nyomán a fenntarthatónak tekintett gazdasági tevékenységek beazonosítása az ESG szempontok mentén, ahol az induló fázisban a környezeti (E) célok prioritást kaptak. Ennek eredményeképpen három fenntarthatósági kategória alakult ki az alábbiak szerint:

1. környezeti szempontból fenntartható befektetések (TR-5 kategória);
2. környezeti jellemzőket előmozdító pénzügyi termékek, amelyeknek kell, hogy legyen környezeti szempontból fenntartható befektetési része is (TR-6 kategória);
3. egyéb pénzügyi termékek, melyeknek nincsenek ESG vonatkozásaik (TR-7 kategória).

(Ezen a ponton jelezni szeretné a szerző, hogy a Közzétételi Rendelet (SFDR) kategóriái nagyon hasonlóak a fenti kategóriákhoz, de azokkal nem pontosan azonosak, ennek okairól, illetve a kategóriák átfedéséről a későbbiekben lesz szó.)

A Taxonómia definíciói szerint fenntarthatónak akkor tekinthető egy gazdasági tevékenység, amennyiben az alábbi három feltételt egyidejűleg teljesíti:

1. A nevesített 6 környezeti cél legalább egyikét jelentősen támogatja, és a többi sem sérti jelentősen. Ez utóbbi az ún. „nincs jelentős károkozás” (DNSH - Do Not Significant Harm) kritérium. Egyelőre még csak az első két – éghajlatváltozáshoz kapcsolódó – környezeti célra készült el az alábbi 3. pont szerint megkövetelt részletes definíciós rendszer.
2. A gazdasági tevékenységet a felsorolt ún. minimális biztosítékokkal összhangban végzik. Ezek jellemzően ENSZ- és OECD-elvárások az emberi jogok és a vállalatirányítási gyakorlat terén.
3. Rögzítésre kerültek már az adott gazdasági tevékenység technikai vizsgálati kritériumai. Tehát a gazdasági tevékenység felkerül arra a „listára”, ahol tételesen beazonosításra kerül, hogy az adott tevékenység milyen feltételek teljesülése esetén felel meg az 1. pontban jelzett két kritériumnak. Ez a lista még csak a gazdasági tevékenységek egy körére és csak a két éghajlati cél vonatkozásában készült el.

A Taxonómia rendelet célja – a zöldre festés kockázatának elkerülése érdekében – az egységes definíciós rendszer megteremtése.

A 3. ponthoz kapcsolódóan a biztosítások már besorolásra kerültek, esetükben az első két éghajlati cél vonatkozásában a második, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás a releváns környezeti cél, mivel a biztosítás a kockázátvállaláson keresztül tudja a kívánt célt előmozdítani. Ennek megfelelően a vonatkozó 2. szintű szabályozás a biztosítást „támogató tevékenységnek” minősíti. E szabályozásban az európai jogalkotó azt is rögzíti, hogy mely nem-életbiztosítási kockázatok (*line of business*) segíthetik elméletileg a fenti éghajlati cél teljesülését. Ezek a kockázatok az alábbiak:

- a.) gyógyászati költségek térítésére vonatkozó biztosítások (*medical expense*),
- b.) keresőképtelenségi biztosítás (*income protection*),
- c.) üzemi balesetbiztosítás (*workers' compensation*),
- d.) kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás (*motor vehicle liability*),
- e.) egyéb gépjármű-biztosítás (*other motor*),
- f.) tengeri, légi és szállítási biztosítás (*marine, aviation and transport*),
- g.) tűz- és egyéb vagyoni kárbiztosítás (*fire and other damage to property*),
- h.) segítségnyújtás (*assistance*).

A szabályozás tartalmazza, hogy mikor lehet ezeket úgy tekinteni, hogy lényegesen hozzájárulnak az éghajlati környezeti célokhoz való alkalmazkodáshoz. Címszavakban az alábbi elvárások kerültek rögzítésre a felsorolt nem-életbiztosítási kockázatok kapcsán:

- elvárások az éghajlati kockázatok modellezése és árazása kapcsán,
- elvárások a termékkialakítás kapcsán,
- innovatív biztosítási fedezeti megoldások megléte,
- adatmegosztás elvárása,
- magas szintű szolgáltatás katasztrófa utáni helyzetben.

A szabályozás továbbá rögzíti a DNSH kritériumok teljesülésének feltételeit is a biztosításokra vonatkozóan, amelyeket csak az „éghajlatváltozás mérséklése” környezeti célkitűzés szempontjából tart relevánsnak. E feltételek lényegében csak a fosszilis üzemanyagokhoz közvetlenül kapcsolódó gazdasági tevékenységekre (kitermelésre, tárolásra, szállításra, gyártásra) vonatkozó biztosítási tilalmat fogalmaznak meg.

Visszatérve az általános megközelítéshez, amennyiben egy környezeti célú gazdasági tevékenység (be történő befektetés) nem felel meg pontosan a Taxonómia rendelet fenti specifikációinak (főleg a 3. pont vonatkozásában), de azt a biztosító fenntarthatónak gondolja, akkor külön vizsgálat és magyarázat szükséges az ügyfél-tájékoztatás során, mivel a harmadik feltétel teljesülésének a hiányában a biztosítónak – az elérhető adatok alapján – saját magának kell mérlegelnie, hogy az adott befektetés (pontosabban a mögötte lévő gazdasági tevékenység) teljesíti-e az első két elvárást. Ebből az eltérésből adódik, hogy a későbbiekben tárgyalandó SFDR szabályozás és a Taxonómia rendelet fenntarthatósági besorolása nem teljesen fedik le egymást (a részleteket lásd később). A környezetileg fenntartható befektetés fogalmát (*environmentally sustainable investment*) pedig a jogszabály kifejezetten fenntartja a már jól definiáltnak tekinthető Taxonómia 5 (TR-5) típusú befektetéseknek (lásd később 3. ábra).

Fontos, hogy a Taxonómia szabályozás távolról sincsen befejezve.

- Jelenleg ismerjük a „*jelentős hozzájárulás*” és a „*nincs jelentős károkozás*” (DNSH) fogalmát. A jövőbeli irány egyértelműbben szétválasztaná a „*jelentős hozzájárulás*”, a „*jelentős károkozás*”, és a kettő közötti „átmeneti tevékenységek” kategóriáit. Ehhez kapcsolódóan, a „*jelentős károkozás*” és a „*jelentős hozzájárulás*” közti mezsgyén lenne még egy negyedik kategória is, a „*nincs jelentős hatása*” tevékenységeké. E szemlélet szerint ugyanis már az is fontos előrelépés, ha egy gazdasági tevékenység a „*jelentős károkozás*” kategóriából a „*nincs jelentős hatása*” kategóriába kerül⁹.
- Folyamatban van a gazdasági tevékenységek egyre szélesebb körből történő bevonása a Taxonómia rendelet hatálya alá az első két környezeti cél (*éghajlat*) vonatkozásában.
- Készülnek a részletszabályok a most még hiányzó négy környezeti „E” célra (*víz, körforgásos gazdaság, szennyezés és biodiverzitás*)¹⁰.
- Készül továbbá a definíciós rendszer a másik két ESG célra is: a szociális (S) és a (vállalat)irányítási (G) vonatkozásokra¹¹.

Itt érdemes megemlíteni egy új fejleményt is. Az Európai Bizottság 2022 februárjában benyújtott egy, a Taxonómia rendeletet kiegészítő jogszabályszöveget¹², mely szerint a földgáz és atomenergia – bizonyos feltételek teljesülése esetén – szintén az átmeneti (fenntartható) tevékenységek közé kerülne besorolásra. Amennyiben az ilyenkor szokásos négy hónapos jóváhagyási szakaszban sem a Parlament, sem a Tanács nem nyújt be kifogást a szövegtervezet kapcsán, akkor ezek a kiegészítő szabályok is 2023-tól lépnek hatályba. A Bizottság javaslata – miközben tükrözi a politikai és gazdasági realitásokat – nagyon sok kritikát kapott azért, mert fellazítja a Taxonómia eddig következetesnek tekinthető fogalomrendszerét.

A Taxonómia szabályozás távolról sincsen befejezve.

A biztosítóknek tehát a fenti definíciós rendszerhez igazodva kell teljesíteniük az ügyfél-tájékoztatási és közzétételi kötelezettségeiket, melyekről a következő pontokban lesz részletesebben szó.

Közzétételi rendelet (SFDR)

A közzétételi rendelet a befektetési termékekre alkalmazandó, biztosítók esetében ez a PRIIPs (*Packaged Retail and Insurance-Based Investment Products*¹³) szabályozás szerinti IBIP termékeket jelenti (*Insurance-Based Investment Products* – biztosítási alapú befektetési termékek). A közzétételi/tájékoztatási kötelezettségeknek

- a.) *részben a biztosítói honlapon,*
- b.) *részben pedig a közvetlen ügyfél-tájékoztatásban kell eleget tenni.*

A termékek ebben az esetben is besorolásra kerülnek a fenntarthatósági szempontok mentén. Ahogy azt a Taxonómia kategóriák bemutatásánál már jeleztük, a Taxonómia és az SFDR besorolások nem egy az egyben fedik le egymást. Az SFDR-szerinti kategóriák az alábbiak:

1. *fenntartható befektetés*¹⁴ – SFDR-9, „sötétzöld” kategória. Valamely környezeti vagy társadalmi tevékenységbe történő befektetés, amennyiben a befektetések nem járnak e célkitűzések egyikére nézve sem jelentős káros hatással, továbbá, ha a befektetést befogadó vállalkozások helyes vállalatirányítási gyakorlatot követnek,
2. *környezeti és/vagy társadalmi jellemzőket előmozdító pénzügyi termék* – SFDR-8, „világoszöld” kategória, mely kategória nincs pontosan definiálva,
3. *egyéb (non-ESG) termékek*, melyek nem követnek ESG szempontokat.

Fontos, hogy a non-ESG termékeknel is van minimális tájékoztatási kötelezettség, ez jellemzően figyelemfelhívás arra a tényre, hogy a termék nem veszi figyelembe az ESG szempontokat. Mind a weboldal, mind pedig az ügyfél-tájékoztatás kapcsán szükséges az elvárások teljesítéséhez, hogy a biztosítók megfelelő adatokkal rendelkezzenek a befektetési célpontokról, hogy azokat az ESG szempontok alapján be tudják sorolni. Az ezzel kap-

csolatos adathiány-problémákra a mostani írás többször is hivatkozni fog. A szabályozás kifejezetten jó elemének tekinthető, hogy a befektetések besorolásánál vissza kell nyúlni akár a nyers adatokhoz is (lásd pl. később PAI bemutatás), melyek ugyanakkor még csak részlegesen elérhetőek. Ráadásul ezen információk feldolgozásához belső erőforrások is kellenek, a külső minősítések felhasználása pedig drága lehet, különösen a kisebb cégek számára. További problémát jelent, hogy jelenleg a minősítő cégek által közzétett adatok, besorolások között is vannak eltérések. A jövőben – a tervek szerint – transzparens és strukturált ESG adatbázisok lesznek majd elérhetőek, de a pénzügyi intézményeknek addig is meg kell küzdeniük az indulás nehézségeivel.

A Taxonómia és az SFDR besorolások nem egy az egyben fedik le egymást.

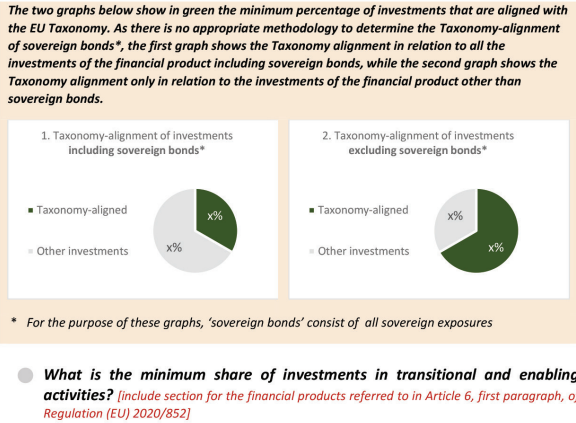
Céges szintű közzététel a weboldalakon

- A biztosítóknak az alábbi információkat kell elérhetővé tenniük a weboldalukon.
- Fenntarthatósági politika, melynek 2021. március óta meg kell lennie az első szintű szabályok mentén.
 - Átvilágítási politika. 500 fős létszámhatár fölött 2021. június óta meg kell felelni az első szintű szabálynak, ami egy általános leírást jelent, 2023-tól pedig már a részletesebb, második szintű bemutatásnak is. Ez a PAI¹⁵ (Principal Adverse Impact) indikátorok közzétételére vonatkozik, mely a befektetések vonatkozásában a fenntarthatóság szempontjából káros hatások részletes bemutatását jelenti. A PAI jó példa arra, hogy a biztosítóknak az alapadatokra is szükségük van a befektetési célpontokról. Teljes körűen ezek az adatok még a minősítő cégeknél sem állnak rendelkezésre, mert a cégek nem, vagy csak részlegesen, publikálják ezeket magukról. Most tehát az a probléma, hogy az adatok honnan fognak rendelkezésre állni. Amikor pedig már elérhetőek lesznek, akkor az lesz a kérdés, hogy miképpen fognak strukturált formában eljutni a pénzügyi intézményekhez.
 - Javadalmazási politika, amit a fenntarthatóság szempontjaival kell kiegészíteni, és melynek szintén 2021. március óta meg kell lennie.
 - A „világoszöld” és „sötétzöld” termékekre vonatkozó specifikus weboldali tájékoztatás.

Ügyfél szintű tájékoztatási kötelezettségek

A biztosítók számára komolyabb feladatot jelentő, részletes, második szintű szabályokat 2023-tól kell alkalmazni a jogszabályban megadott sablonok segítségével a „világoszöld” és „sötétzöld” befektetések vonatkozásában, részletekbe menő adatokat megadva az ügyfél befektetéseinek ESG vonatkozásairól. Az 1. ábra egy ilyen sablonból ad ízelítőt.

1. ábra: Részlet az SFDR ügyfél-tájékoztatóból

Forrás: SFDR második szintű szabályozása

A tájékoztatáshoz a terméket, illetve a mögötte lévő befektetési eszközöket be kell tudni sorolni a korábban már említett 3 SFDR kategória egyikébe (non-ESG, világoszöld, sötétzöld). Részletes tájékoztatási kötelezettség az utóbbi két kategória vonatkozásában van a szerződéskötés előtt, illetve a szerződés tartama során éves rendszerességgel (lásd 1. táblázat).

A helyzetet továbbá bonyolítja, hogy a Taxonómia rendelet némiképp eltérő zöld besorolása miatt e tájékoztatásokban további információkat is meg kell még adni.

1. táblázat: Új ügyféldokumentumok alkalmazása

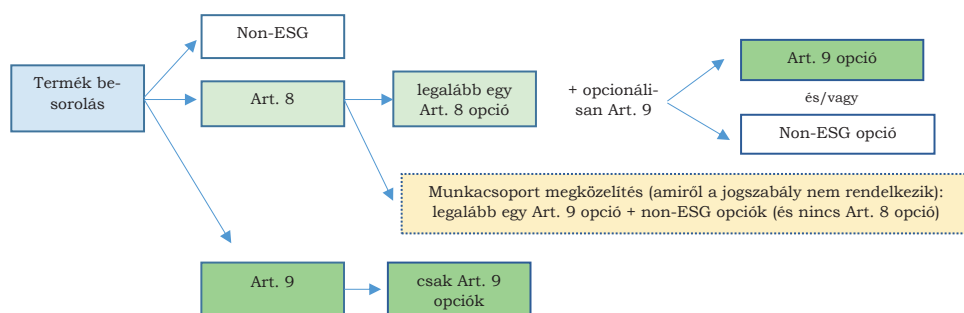
Ügyféldokumentumok			
	non-ESG termék	non-ESG termék	„sötétzöld” termék
Szerződéskötés előtti tájékoztatás	nincs speciális dokumentum, de van minimális tájékoztatási kötelezettség	„világoszöld” SFDR szerződéskötés előtti sablon kitöltése	„sötétzöld” SFDR szerződéskötés előtti sablon kitöltése
Periodikus tájékoztatás	nincs speciális dokumentum, de van minimális tájékoztatási kötelezettség	„világoszöld” SFDR periodikus sablon kitöltése	„sötétzöld” SFDR periodikus sablon kitöltése
		Klasszikus életbiztosításnál → termékre Unit-linked biztosításnál → érintett eszközalapokra (szerződéskötés előtt mindegyikre, periodikusnál csak, ami az ügyfélnél van)	
		Fontos: a sablon kitöltésénél tekintettel kell lenni az SFDR és Taxonómia eltérő fogalomhasználatára (SFDR8-9 vs TR5-6)	

Forrás: Saját szerkesztés

A termék fogalmának a bemutatandó információk szempontjából van jelentősége. Klasszikus életbiztosítások esetében a termék fogalmát egyértelműen azonosítani tudjuk (ez a biztosítás maga), a kérdés a unit-linked biztosítások tekintetében merül csak fel. A MABISZ Fenntartható Finanszírozás munkacsoportjának értelmezésében mindenhol, ahol a szabályozás részletes adatok bemutatását várja el, eszközalap szinten kell teljesíteni az elvárásokat, tehát az eszközalapokat kell besorolni a három kategória egyikébe, és megadni az oda tartozó információkat.

Van ugyanakkor néhány olyan eset, amikor valamilyen tájékoztatási biztosítási termék szinten kell megtenni, ami az egyes unit-linked termékek esetében az összes elérhető befektetési opció együttes minősítésétől függ. (Pl. az ügyfél-tájékoztatás főszövegében jelezni kell a termék ESG státuszát.) Ilyenkor a unit-linked termékek mögött lévő befektetési opciók döntik el, hogy a termék összességében milyen besorolást kaphat. Ahogy azt a 2. ábra is mutatja, az eszközalap és termék besorolása eltérhet egymástól.

2. ábra: UL termékek ESG besorolása az SFDR szerint

Forrás: Saját szerkesztés

Figyelni kell továbbá a sablonok kitöltésekor a következőkre. Korábban szó volt már arról, hogy a Taxonómia rendelet és az SFDR kategóriái nem fedik le teljesen egymást; az SFDR 8-9 és a Taxonómia (TR) 5-6 termékek nem egy az egyben feleltethetők meg egymásnak. Mivel a Taxonómia rendelet 2. szintű szabályozása egyelőre csak két környezeti tényezővel foglalkozik érdemben (a többi célra vonatkozó kritérium kiadása 2022 végére várható), a már részleteiben is definiált Taxonómia 5-6 termékek az SFDR 8-9 termékek részalmazának tekinthetők (lásd 3. ábra). Az SFDR 8-9 termékek fogalma ugyanis tágabb. Ezek mögött lehet környezeti szempontból fenntartató gazdasági tevékenység, amit a Taxonómia rendelet 2. szintű szabályozása már részletesen definiált (ezek a taxonómiához igazodó tevékenységek), de lehet olyan, környezeti szempontból fenntartható gazdasági tevékenység is, melyet egyelőre még nem definiáltak részletesen, illetve lehetnek mögöttük szociális szempontból fenntartható tevékenységek is, melyekre a Taxonómia rendelet még ki sem tér. Ez utóbbiak a taxonómiához nem igazítható (non-TR) SFDR-8 és SFDR-9 termékek. Ráadásul a Taxonómia

6-nak kötelezően van Taxonómia 5 része is, azaz SFDR-9 része, míg az SFDR-8 kategóriának nincs kötelezően SFDR-9 része.

Az egyes kategóriák (befektetések) azonosítása nemcsak elméleti szempontból fontos, hanem azért is, mert ezeket elkülönülten és eltérő módon kell bemutatni az ügyfeleknek, illetve ezekhez részben eltérő magyarázatot kell adni¹⁷.

3. ábra: ESG kategóriák átfedése a Taxonómia és az SFDR szabályozásban

Forrás: Saját szerkesztés

NFRD közzétételi kötelezettségek

A tájékoztatási és közzétételi kötelezettségek teljesítéséhez a biztosítóknak ESG-vonatkozású adatokra van szükségük a befektetési célpontokról, mely adatok egyelőre még csak részlegesen elérhetők. Az adathiány csökkentése érdekében került kibővítésre az NFRD irányelv¹⁸ (Non-Financial Reporting Directive), mely alapján a potenciális nagy befektetési célpontok kötelesek magukról ESG-vonatkozású adatokat, ún. KPI mutatókat (Key Performance Indicator) közzétenni, melyek a környezeti szempontból fenntartható tevékenységük arányát mutatják be az árbevételük, tőkekiadásuk és működési költségük tekintetében. A bemutatás pontos szabályait a Taxonómia rendelethez tartozó második szintű szabályozás rögzíti¹⁹, a pénzügyi szolgáltatók vonatkozásában igazodva azok speciális tevékenységéhez. A biztosítók szempontjából a KPI közzétételnek két szempontból is relevanciája van.

- A biztosító így jut adatokhoz a lehetséges befektetési célpontokról annak érdekében, hogy teljesíteni tudja a befektetési politikájában rögzített zöld vonatkozású vállalásait (a befektetési célpontok alkalmas kiválasztását) és az SFDR szerinti kötelezettségeit (az előírt információk, adatok közzétételét).
- Mivel a biztosító is lehet befektetési célpont, a befektetőknek be kell mutatni, hogy a biztosító tevékenysége milyen mértékben fenntartható. A bemutatás kettéválk a nem-életbiztosításokat érintő KPI-kre, valamint a befektetésekre kiszámított KPI-kre. A biztosítóknak mint speciális pénzügyi vállalkozásoknak a nem pénzügyi vállalkozásoktól eltérő módon kiszámított KPI-t kell közzétenniük magukról. Így nemcsak a befektetési KPI-k közzététele az újdonság, de a fenntartható tevékenységük arányát is csak egy mutató mentén, mégpedig meghatározott kockázatokra vonatkozó nem-élet díjelőírásra vetítve kell kiszámítaniuk.

A KPI-k kapcsán két újabb fogalommal kell megismerkedni: „*taxonómiához igazítható*” és „*taxonómiához igazodó*” tevékenységek fogalmával, ezek különbségét a nem-életbiztosítások példáján keresztül mutatjuk be.

Amennyiben az adott nem-élet kockázat szerepel a Taxonómia rendeletről írt szakasz a.)-h) listájában, és legalább valamennyi fedezetet nyújt a listát definiáló 2. szintű jogszabály „A. függelékében”²⁰ felsorolt, éghajlattal kapcsolatos veszélyekre, akkor az adott tevékenység taxonómiához igazíthatónak számít, függetlenül attól, hogy az aktuálisan ténylegesen fenntartható-e a vonatkozó definíció szerint. Amennyiben ezek a listán szereplő tevékenységek teljesítik is a fenntarthatóság jogszabályban rögzített kritériumait (lásd az árázásra, termékialakításra stb. vonatkozó elvárásokat fent), akkor azok már a taxonómiához igazodó tevékenységeknek tekinthetők. Az, hogy az adott biztosítási tevékenység ténylegesen is fenntartható-e, vagyis egyben taxonómiához igazodó is, csak egy későbbi fázisban (2024-től) kell majd vizsgálnia a biztosítónak a nem-élet KPI-k bemutatásánál. Addig a biztosítási tevékenységekhez kapcsolódó fő teljesítménymutatók között számszerűen csak a taxonómiához igazítható (és hasonlóan a nem igazítható) díjelőírásuk arányát kell feltüntetni az NFRD jelentésekben, tehát azt a kört, ami elméletileg teljesítheti a fenntarthatóság elvárását. Ez egyfajta könnyítés, amit a biztosítók kaptak, de a nem pénzügyi intézményeknek már 2023-tól meg kell kezdeniük a részletesebb adatszolgáltatást.

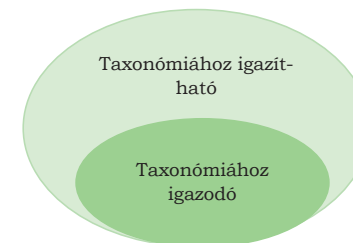
A tájékoztatási és közzétételi kötelezettségek teljesítéséhez a biztosítóknak ESG-vonatkozású adatokra van szükségük a befektetési célpontokról.

A fenti besorolás hasonlóan működik más, már részletesen besorolt (nem pénzügyi) gazdasági tevékenységek esetében is. A taxonómiához igazodás vizsgálatát mindig a technikai vizsgálati kritériumokat tartalmazó második szintű szabályozáshoz tartozó gazdasági tevékenység listával kell kezdeni, és amennyiben a tevékenység már szerepel ezen, akkor vizsgálandó a feltételrendszernek való megfelelés.

A biztosítóknak a befektetési célpontok besorolását és KPI-jeit saját befektetési KPI-jük kiszámításánál kell figyelembe venniük. Itt is megvan az a könnyítés a biztosítók vonatkozásában, mint a nem-élet KPI számításánál, miszerint 2022-23-ban számszerűen csak a taxonómiához igazítható kitettségek teljes eszközállományon belüli arányát kell vizsgálni és bemutatni, a taxonómiához igazodó kitettségek arányát pedig csak 2024-től. Ezen kívül – egyéb minőségi információk mellett – már a kezdeti időszakban is be kell még mutatni bizonyos befektetéstípusokban (pl. államkötvényekben, származtatott ügyletekben, közzétételre nem kötelezett befektetési célpontokban) meglévő kitettségek arányát is a teljes eszközállományon belül.

Az alábbi 4. ábra a fentebb részletezett két fogalom viszonyát illusztrálja.

4. ábra: Taxonómiához igazítható és taxonómiához igazodó kategóriák átfedése

Forrás: Saját szerkesztés

A jelenleg rendelkezésre álló taxonómiához igazítható gazdasági tevékenységek listája természetesen nem lezárt lista, a későbbiekben folyamatosan bővülni fog, és egyre több lesz az ilyen besorolással rendelkező tevékenység. Az európai jogalkotó ebben a fázisban az első két környezeti célt, a klímacélokat vette előre a sürgősség okán, illetve azokat a gazdasági tevékenységeket, melyeknek legtöbb közülük van a CO₂-kibocsátáshoz.

Az ESG adatokkal kibővített NFRD jelentéseket – egyelőre még csak szűkített adattartalommal és csak a vállalatok egy bizonyos körében²¹ – már 2022-től el kell készíteni. Külföldi anyavállalatok esetén jellemzően a konszolidált céges jelentés fogja tartalmazni a leányvállalat adatait is.

IDD és SII módosítás

A fenntartható csomag kapcsán módosul az SII²² (*Solvency II*) és az IDD²³ szabályozás is annak érdekében, hogy a fenntarthatóság szempontjai ezekbe a folyamatokba is beépüljenek. Az IDD esetében ez a (2. szintű) POG (*Product Oversight and Governance*) szabályokat érinti minden termék vonatkozásában (élet és nem-életbiztosításokat egyaránt), illetve az IBIP termékek speciális szabályait (érdekellentétek kezelése, értékesítési folyamat, az ügyfél zöld preferenciáinak feltárása).

Az új szabályok alkalmazási határideje 2022. augusztus 2. Jelenleg az ügyfél felé elégséges az SFDR-szerinti tájékoztatást megadni. Augusztustól ugyanakkor az IBIP termékek esetén már explicit módon rá kell kérdezni az ügyfél zöld preferenciáira is, és ehhez kell igazítani az ajánlatot is.

- Milyen arányban kíván az ügyfél a Taxonómia rendelet szerinti környezetileg fenntartható befektetésbe fektetni (TR-5 befektetések)?
- Milyen arányban kíván az ügyfél az SFDR-szerinti fenntartható befektetésbe fektetni (SFDR-9)?
- Olyan termékbe kíván-e befektetni, mely figyelembe veszi a PAI-kat, ahol a figyelembevétel igazoló minőségi vagy mennyiségi elemeket az ügyfél határozza meg?

A szabályozás érdekessége, hogy amennyiben a biztosító nem tud az ügyfél zöld preferenciáinak megfelelő terméket kínálni, akkor az ügyfél kiigazíthatja fenntarthatósági preferenciáit, amit azonban e döntés okaival együtt dokumentálni is kell.

Habár egyre többen fordulnak már nyitottan a zöld befektetések felé, jellemző módon még sokáig megkerülhetetlen lesz ebben a kérdésben is a pénzügyi szolgáltatók, és ezen belül a biztosítók edukációs szerepe, ezért is van jelentősége a fenti IDD módosításnak.

Még sokáig megkerülhetetlen lesz ebben a kérdésben is a biztosítók edukációs szerepe.

Az ismeretek szerint az európai biztosításfelügyelet, az EIOPA készíteni fog egy, az IDD módosítást kiegészítő iránymutatást, ami tovább pontosítja majd az ügyfélalkalmassági felmérésre vonatkozó elvárásokat a fenntarthatósági preferenciák vonatkozásában. Az új IDD elvárások értelmezésén jelenleg dolgozik az Életbiztosítási tagozaton belül alakult IDD munkacsoport.

Egyéb jogszabályok

A fenti jogszabályok mellett számos egyéb olyan eszköz is készülöben van, ami lépésről lépésre segíti majd a befektetési eszközök ESG besorolását, illetve az adatok elérhetőségét.

- „*Benchmark rendelet*”²⁴ – Jelenleg sokféle karbonszegénységi index létezik, melyeket a befektetési portfóliók értékelésére használnak. A korábbi 2016/1011 rendelet módosításának az volt a célja, hogy uniós szinten megállapítsa a harmonizált karbonszegénységi referenciamutatók szabályozási keretét, ezzel biztosítva az egységes alkalmazást.
- „*EU Green Bond standard*” – Definiálja, hogy mikor tekinthető EU szinten zöldnek egy kötvény. Várható alkalmazás 2022 második felétől.
- „*EU ECO label*” – Azok a termékek vagy szolgáltatások, amelyeknek kedvezőtlen környezeti hatásai jelentősen kisebbek, mint a hasonló célra szolgáló termékeké és szolgáltatásoké, uniós öko címkét kaphatnak, ez az EU Ecolabel. Biztosítási termék is rendelkezhet ilyen minősítéssel, amennyiben megfelel a feltételeknek. A címke jelentőségét a hozzá kapcsolódó marketinglehetőségek adják.
- „*European Single Access Point*” (ESAP) – A céges ESG adatok központi elérhetőségét célozza (várhatóan 2024-től) annak érdekében, hogy a jövőben egy strukturált ESG adatbázisból dolgozhassanak a pénzügyi intézmények.
- „*FinDatex template*” – A PRIIPs KID-hez hasonlóan készül egy standarizált Excel tábla, ami az ESG adatok átadását könnyíti meg az alapkezelők és biztosítók között.
- „*Corporate Sustainability Disclosure Regulation*” (CSDR)⁶ – A Bizottság 2021 áprilisában benyújtott jogszabályjavaslata, mely az ESG adatok közzétételére kötelezett vállalatok mostani körét lényegesen kibővítené (így minden tőzsdén jegyzett társaságra a mikrovállalkozások kivételével) annak érdekében, hogy minél szélesebb körben álljanak rendelkezésre az ESG besorolásokhoz szükséges adatok. Alkalmazás a további menetrendtől függ, várhatóan 2024/2025-től.

Párbeszéd indult a biztosítók szerepéről a klíma- és egyéb kockázatok fedezésében

Jelen cikk célja az új európai uniós jogszabálysomag vázlatos bemutatása a biztosítói feladatok szempontjából. Fontos ugyanakkor látni, hogy a fenntarthatóság kérdése más, konkrét vonatkozásokban is érinti a szakmát (az általános vállalati működésen túl). A klímaváltozás, illetve a pandémiás helyzet kapcsán fókuszba került a kapcsolódó kockázatokra vonatkozó fedezetek hiánya, illetve a kockázati díjak erőteljes növekedését elkerülendő, a kizárások nagyobb arányú alkalmazása. Az európai biztosításfelügyelet (EIOPA) 2022 legelején megjelent „Consumer Trends Report”²⁷ kiadványa a kockázati hőtérképen a második legnagyobb kockázatként nevezi meg a Covid-19 és a klíma-kockázat miatti fedezethiányt, illetve a nem biztosítható kockázatok növekedését. Az EIOPA december 7. és február 4. között egy előprojektet bonyolított le, melynek célja volt azt felmérni, hogy a nem-életbiztosítási kockázatvállalásban és árazásban hogyan jelenik meg a klímaváltozáshoz történő adaptáció.

A megközelítés a klasszikus biztosítási alapelv alkalmazását feszegeti.

Habár az európai felügyelet nem kívánja megkérdőjelezni a kockázatarányos árazás elvét és gyakorlatát, a fenti megközelítés mégis a klasszikus biztosítási alapelv alkalmazását feszegeti. A biztosítási szakma számára ezért a közeljövő nagy kihívása, hogy ezt az alapelvet úgy képviselje, hogy közben a biztosítók továbbra is magas szinten járuljanak hozzá az ügyfeleket érintő kockázatok, így kiemelten a klímaváltozás és a pandémia kezeléséhez, tegyék elérhetővé a termékeiket minél szélesebb körben az ügyfelek számára.

IRODALOMJEGYZÉK

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2019/2088 RENDELETE (2019. november 27.) a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről
Final Report on draft Regulatory Technical Standards with regard to the content and presentation of disclosures pursuant to Article 8(4), 9(6) and 11(5) of Regulation (EU) 2019/2088, jc_2021-50-final-report-on-taxonomy-related-product-disclosure-rts.pdf (europa.eu) Letöltés: 2022.02.15
- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2020/852 RENDELETE (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról
- A BIZOTTSÁG (EU) 2021/2178 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE (2021. július 6.) az (EU) 2020/852 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a 2013/34/EU irányelv 19a. vagy 29a. cikkének hatálya alá tartozó vállalkozások által a környezeti szempontból fenntartható gazdasági tevékenységekre vonatkozóan közzéteendő információk tartalmának és megjelenítésének meghatározása, valamint az e közzétételi kötelezettségnek való megfelelés módszertanának meghatározása révén történő kiegészítéséről
- A BIZOTTSÁG (EU) 2021/1256 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE (2021. április 21.) az (EU) 2015/35 felhatalmazáson alapuló rendeletnek a fenntarthatósági kockázatok biztosítók és viszontbiztosítók irányításába történő integrálása tekintetében történő módosításáról

A BIZOTTSÁG (EU) 2021/1257 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE (2021. április 21.) az (EU) 2017/2358 és az (EU) 2017/2359 felhatalmazáson alapuló rendeletnek a fenntarthatósági tényezőknek, kockázatoknak és preferenciáknak a biztosítókra és biztosításértékesítőkre vonatkozó termékfelügyeleti és -irányítási követelményekbe, valamint a biztosítási alapú befektetési termékekre vonatkozó üzletviteli szabályokba és befektetési tanácsadásba történő integrálása tekintetében történő módosításáról

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2019/2089 RENDELETE (2019. november 27.) az (EU) 2016/1011 rendeletnek az uniós éghajlatváltozási referenciamutatók, a Párizsi Megállapodáshoz igazodó uniós referenciamutatók és a referenciamutatókra vonatkozó, fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételek tekintetében történő módosításáról

Dr. Kocsis Orsolya: Megelőzhető-e adminisztratív eszközökkel a klímakatasztrófa? Biztosítás és Kockázat VII. évfolyam/1-2, <https://doi.org/10.18530/bk.2020.1-2.12>
Letöltés:2022.02.15

XI. MABISZ Nemzetközi Biztosítási Konferencia délutáni életbiztosítási szekciója, <https://mabisz.hu/konferencia-2021/>
Letöltés: 2022.02.15

EIOPA Consumer Trends Report 2021, https://www.eiopa.europa.eu/document-library/consumer-trends-report/consumer-trends-report-2021_en Letöltés: 2022.02.15

MABISZ Fenntartható Finanszírozás munkacsoport belső munkaanyagai

Insurance Europe belső munkaanyagai

HIVATKOZÁSOK

¹A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI TANÁCSNAK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK Az európai zöld megállapodás <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1576150542719&uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>
Letöltés: 2022.02.15.

²What is IPCC's Sixth Assessment Report? - YouTube Letöltés: 2022.02.15.

³AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2019/2088 RENDELETE (2019. november 27.) a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről

⁴AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2020/852 RENDELETE (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról

⁵Fenntartható Finanszírozás munkacsoport, Befektetési PAI projektsoport, Non-life KPI projektsoport, Befektetési KPI projektsoport

⁶a) az éghajlatváltozás mérséklése, b) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, c) a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme, d) a kórforgásos gazdaságra való áttérés, e) a szennyezés megelőzése és csökkentése, f) a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása

⁷A „lista” egy, a Taxonómia rendeletet kiegészítő második szintű jogszabály, mely 2021. decemberében került kihirdetésre <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2021:442:FULL&from=EN> Letöltés: 2022.02.15.

⁸A BIZOTTSÁG (EU) 2021/2139 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE (2021. június 4.) az (EU) 2020/852 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz lényegesen hozzájáruló és az egyéb környezeti célkitűzéseket jelentősen nem sértő gazdasági tevékenységekkel szemben támasztott követelmények meghatározásához szükséges technikai vizsgálati kritériumok megállapítása érdekében történő kiegészítéséről

⁹A Fenntartható Finanszírozás Platform jelentése a Taxonómia továbbfejlesztésére vonatkozóan 2022. március 30-án jelent meg. Platform on Sustainable Finance's report on environmental transition taxonomy (europa.eu) Letöltés: 2022.03.31.

¹⁰A Fenntartható Finanszírozás Platform jelentése a még függőben lévő 4 környezeti cél technikai szűrési kritérium-mairól 2022. március 30-án jelent meg a hozzátartozó melléklettel együtt. Platform on Sustainable Finance's report with recommendations on technical screening criteria for the four remaining environmental objectives of the EU taxonomy (europa.eu) és Annex to the platform on Sustainable Finance's report with recommendations on technical screening criteria for the four remaining environmental objectives of the EU taxonomy (europa.eu) Letöltés: 2022.03.31.

¹¹A Fenntarthatósági Platform kapcsolódó jelentése 2022. március 2-jén jelent meg. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/280222-sustainable-finance-platform-finance-report-social-taxonomy.pdf Letöltés: 2022.02.15.

¹²https://ec.europa.eu/info/publications/220202-sustainable-finance-taxonomy-complementary-climate-delegated-act_en Letöltés: 2022.02.15.

¹³AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1286/2014/EU RENDELETE (2014. november 26.) a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32014R1286> Letöltés: 2022.02.15.

¹⁴SFDR 2. cikk 17. pont alapján

¹⁵PAI indikátorok például a következők: „GHG kibocsátás”, „széndioxid lábnyom”, „biodiverzitást negatívan érintő tevékenységek”, „indokoltalan fizetéskülönbőség a nemek között” stb.

¹⁶Ilyen részletek pl. a következők: „milyen fenntartható befektetési céljai vannak a terméknek”, „figyelembe veszi-e a termék a PAI indikátorokat”, „mi a fenntartható befektetések minimális aránya”, „mi a Taxonómiához-igazodó fenntartható befektetések aránya” stb.

¹⁷Ahogy arról korábban már szó esett, azon gazdasági tevékenységek (befektetések) esetében, melyeket a jogalkotó tételesen még nem sorolt be, de a biztosító úgy gondolja, hogy fenntarthatósági céllal rendelkeznek, a biztosítónak magának kell elvégeznie a vizsgálatokat, hogy azok megfelelnek-e a „jelentős hozzájárulás” elvárásának, és nem sértik-e a DNSH kritériumot, továbbá, hogy e gazdasági tevékenységeket a felsorolt minimális kritériumokkal összhangban végzik-e.

¹⁸AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2013/34/EU IRÁNYELVE (2013. június 26.) a meghatározott típusú vállalkozások éves pénzügyi kimutatásairól, összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásairól és a kapcsolódó beszámolókról, a 2006/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32013L0034> Letöltés: 2022.02.15.

¹⁹A BIZOTTSÁG (EU) 2021/2178 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE (2021. július 6.) az (EU) 2020/852 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a 2013/34/EU irányelv 19a. vagy 29a. cikkének hatálya alá tartozó vállalkozások által a környezeti szempontból fenntartható gazdasági tevékenységekre vonatkozóan közzéteendő információk tartalmának és megjelenítésének meghatározása, valamint az e közzétételi kötelezettségnek való megfelelés módszertanának meghatározása révén történő kiegészítéséről EUR-Lex - 32021R2178 - EN - EUR-Lex (europa.eu) Letöltés: 2022.02.15.

A. függelék				
AZ ÉGHAJLATTAL KAPCSOLATOS VESZÉLYEK OSZTÁLYOZÁSA ⁽¹⁾				
	Hőmérséklettel kapcsolatos	Szállal kapcsolatos	Vízzel kapcsolatos	Felszínborítással kapcsolatos
Kronikus	Változó hőmérséklet (levegő, édesvíz, tenger-víz)	Változó szélmintázatok	Változó csapadékmintázatok és -típusok (eső, jégeső, hó/jég)	Parti erózió
	Hőstressz		Csapadék- vagy hidrológiai változékonyság	Talajromlás
	Hőmérséklet-ingadozás		Az óceánok savasodása	Talajerózió
	Permafroszt olvadás		Sóvízbetörés	Talajfolyás
			Tengerszint-emelkedés	
			Vízhiány	
Akut	Hőhullám	Ciklon, hurrikán, tájfun	Aszály	Lavina
	Hideghullám/fagy	Vihar (ideértve a hó-, por- és homokvihart is)	Erőteljes csapadék (eső, jégeső, hó/jég)	Földcsuszamlás
	Kontrollálatlan vegetáció	Tornádó	Árvíz (tengerparti, illetve folyó, esővíz, talajvíz által okozott)	Talajszilárdulás
			Gleccsertavak hirtelen kiöntése	

²⁰<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2021:442:FULL&from=EN> Letöltés: 2022.02.15.

²¹Az bővített közzététel a 2013/34/ EU (NFRD) irányelv 19a. vagy 29-a cikke alá tartozó vállalkozásokat érinti, ami jellemzően a tőzsdén lévő vállalatokat fedi le.

²²A BIZOTTSÁG (EU) 2021/1256 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE (2021. április 21.) az (EU) 2015/35 felhatalmazáson alapuló rendeletnek a fenntarthatósági kockázatok biztosítók és viszontbiztosítók irányításába történő integrálása tekintetében történő módosításáról EUR-Lex - 32021R1256 - EN - EUR-Lex (europa.eu) Letöltés: 2022.02.15.

²³A BIZOTTSÁG (EU) 2021/1257 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE (2021. április 21.) az (EU) 2017/2358 és az (EU) 2017/2359 felhatalmazáson alapuló rendeletnek a fenntarthatósági tényezőknek, kockázatoknak és preferenciáknak a biztosítókra és biztosításértékesítőkre vonatkozó termékfelügyeleti és -irányítási követelményekbe, valamint a biztosítási alapú befektetési termékekre vonatkozó üzletviteli szabályokba és befektetési tanácsadásba történő integrálása tekintetében történő módosításáról EUR-Lex - 32021R1257 - EN - EUR-Lex (europa.eu) Letöltés: 2022.02.15.

²⁴AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2019/2089 RENDELETE (2019. november 27.) az (EU) 2016/1011 rendeletnek az uniós éghajlatváltozási referenciamutatók, a Párizsi Megállapodáshoz igazodó uniós referenciamutatók és a referenciamutatókra vonatkozó, fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételek tekintetében történő módosításáról EUR-Lex - 32019R2089 - EN - EUR-Lex (europa.eu) Letöltés: 2022.02.15.

²⁵FinDatEx Letöltés: 2022.02.15.

²⁶Sustainable finance package | European Commission (europa.eu) Letöltés: 2022.02.15.

²⁷https://www.eiopa.europa.eu/document-library/consumer-trends-report/consumer-trends-report-2021_en Letöltés: 2022.02.15.